

hesar flokkar longur. Her er talan um svart og hvítt, fullkomiliga ólíkar flokkar, ein humanur og annar sum ikki sær menniskjað fyri peningum. Annar Milton Freidmann flokkur, og hin javnaðarflokkur, sum í hvussu so er átti at skeitt eitt sindur eftir menniskjanum í samfelagnum.

Tá vit so lesa hesi blóðini, annað sum loypur á einstaklingar og forfylgir óðrvísi hugsandi, hitt sum verji fyri tey mest einføldu mannarættindini, so fær ein uppfatan av, at her er talan um heilt ymiskar siður í føroyskum politikki. Mótstríðandi hugsjónir og livsuppfatanir, sum illa kunnu sameinast.

Tí Breckmann hevur ferð eftir ferð fingið álitisvátanir frá flokki sínum. So vit mugu ganga út frá, at hann og Dagblaðið umboða hugsjónir fólkaflóksins; persónsforfylgils, pengagöspolitikkur, högravending osfr. Og vit mugu eisini halda at Sosialurin stendur fyri hugsjónum javnaðarfloksins: humanitet, javnað, brøðralag, mannarættindi o.s.fr.

Sum eg dugi at meta, kunnu Sosialurin og Dagblaðið ikki hava nakað felags, tey eru andstøðingar. Men hóast tað arbeiða fólkaflókkurin og javnaðarflokkurin saman í stjórn. Um tað veruliga er so, at hesir flokkar við so ólíkum hugsjónum kunnu sita við sama borð og arbeiða saman, so er eingin meining við parlamentarismuni, so kunnu teir mest ólíku flokkarnir samarbeiða, ytsta hægri og ytsta vinstra, og tað kann illa vera nøkur meining í at velja javnaðarflokk ella fólkaflókk, um tað bara merkir at ein atkvøða til annan merkir atkvøða til eitt samarbeiði millum hesar so ólíku flokkar. Ikki haldi eg at fólk, sum setur kross við javnaðarlistan meinir hetta sum eina álitisvátan til samvinnu við Óla Breckmann og hansara hugsjónir. Men tað visir seg at hetta gerst úrsítið. Er tað

hetta, javnaðarveljarar vilja?

Ella eru flokkarnir nú veruliga soleiðis, at teir kunnu arbeiða saman, og brúka blóðini bara sum »bøtufakar« fyri hetta undarlaga samarbeiði?

Kann Óli Jacobsen sum tingmaður luttaka í einum poliskum samarbeiði við Óla Breckmann og tí flokki sum gevur honum álitisvátan ferð eftir ferð, so er okkurt sum eg ikki skilji. Hvát um Karl Liebknecht fór í stjórn saman við Adolfi í 30-um? Hevði slíkt verið hugsandi? Ikki tí eg fari at siga at fólkaflókkurin er fascistiskur, tað er hann ikki í løtuni, tað hevði verið at fingið inflatión í fascistum-hugtakið, men ikki kann eg skilja at tað ber til at hava stjórnarsamarbeiði millum ein javnaðarflokk og so nakað sovorið sum fólkaflókkinn.

Tað kundi mint um at Sosialurin og Dagblaðið tóku seg saman um eitt felags blað. Við felags hugsjónum. Hevði tað verið møgulegt? Tað ber til at siga alt møgulegt ilt um sambandsflokkinn og Dimmalætting, og har taki eg undir við Sosialinum í øllum atfinningum tann vegin, men spurningurin er um ikki flokkur Sosialsins er í samarbeiði við ein flokk, sum er meiri högravendur og óhugnaligur enn sambandsflokkurin, og menn, sum eru meir óhugnaligur enn Pauli Ellefsen.

So eg haldi at títt áttu at endurskoða hatta samarbeiðið við flokk Dagblaðsins, tí eftir bløðunum at døma er onki sum er felags tykkara millum; um flokkarnir kunnu samarbeiða, so eru blóðini ikki umboð fyri flokkarnar. Víst er, at fólkaflókkurin hevur givið Breckmann mong riddarasløg, so har má vera okkurt galið í sambandinum millum praktiska politikk javnaðarfloksins og so tær hugsjónir sum koma fram í Sosialinum.

Heldur sita í andstöðu enn samarbeiða við ein flokk sum fólkaflókkinn.

D. H. Zimsen

TAÐ BÝR EITT BEIST Í OKKUM ØLLUM

Ja, tað er nettupp, hvat ið tað ger. Tað hendir seg stundum at vituggið brýtur út og gongur við ongum tjóðri, og tað er ikki smávegis, tað kann gera um seg, meðan tað gongur leyst. Lukkutið fyri okkum eru vit oftast før fyri at hava tað bundið á básinum. Men hesa seinastu tíðina er farið at bíla, haldi eg. Mær kemur fyri, at vit eru óskettin. Hvát bagir? Hvi hava fólk hesi seinastu árin verið so spent upp á at vist ranguna á sær? Hvi er alt so uppi á gosi? Er føringurin virkliga so róleysur og lítið at sær komin, at hann letur seg esa upp og lumpa av hesum »religiøsu« og »politisku« sáðmonnum í angst og ótta?

Ja, tað er líkt til. Men tað var nú okkurt annað eg skuldi skriva um.

Í Sosialinum nr. 16 skrivur rithøvundurin Óli Dahl grein og tekur einastaðni soleiðis til:

»So skrivur Rithøvundafelagið um pressufrælsi. Jú, pressufrælsi valdast, men hjá hesum felag er einki óført. Tað gav at bita, tað kallaði mentamálaráðharrar landsstýrisins fyri skoynisopp. Ja, so lágt riður hetta felag, sum rópar upp á frælsi.«

Hann er sekur, ið at sær tekur, og tað skal viðgangast, at undirritaði kundi seg raktan við lit, tí eg visti, at hann sipaði til eina grein, eg skrivaði fyri skjótt tiggju árum síðani. Eg fór straks at leita eftir henni og setti meg at lesa ikki sørt hjartikurt. Um eg nú hevði kallað sjálfstýrsmannin í mentamálaráðnum við hasum ljóta navninum, var eg eitt búrbeist og hevði einki annað uppiborið enn skamm og last.

Greinin æt »Válgarsbitin«, og søgan er henda heilt stutt.

Rithøvundafelag Føroya arbeiðir m.a. fyri at betra korini hjá skrivandi fólki í Føroyum. Illa hevur gingist, tey eru ongantið so ring sum í dag. Men nevndin hevur roynt. Stundum dúgliga. Og hon royndi í fyrstuni við góðum treysti. Ei dani í. Allir flokkar á tingi hava á skrání hjá sær eina grein, ið sigur seg nettupp vilja taka sær av hesum.

Summir hava tað sanniliga á sinum sangongu-skjølum. Og man tað vera nakað dulsmál, at ið hvussu er sjálfstýrisflokkarnir elska »okkara

dýrasta arv« líka nógv sum sjálfan seg. Og ikki bara í hátíðarstundum, sum Regin Dahl vil vera við, men altíð.

Var tað lógið Rithøvundafelagið fór til verka við góðum treysti? Okkurt mátti gerast fyri rithøvundarnar. Men ikki bara teir. Eisini fyri bókaútgávuna. Hon fór ongantið at kunna bera seg í einum so fámentum landi. Og hvar aðrastaðni var at fara enn til tað almenna? Vit fóru til teirra við góðari samvitsku ikki minst tí, at vit vistu, at teir sóu tað sum eina stóra uppgávu at hjálpa okkum í hesum máli.

Sjálfstýrisflokkurin hevur mestsum alla tíðina í heimastýristíðini havt mentamálaráðið um hendi, hann var grøgvinn fastur í sessin sum steinamosi. Rithøvundafelagið vildi sum rimiligt er fáa teir í tal, men tað visti seg at vera vónleyst. Vit skrivaðu. Vit ringdu. Gingu upp á dyrnar. Skrivaðu og ringdu aftur. Í áratál, nær sagt í ártíggjund. Tað var, sum vóru teir als ikki til. Teir vóru og vóru ikki nett sum í einum av ræðusegnum hjá Kafka. Teir vendu okkum bókstavliga »reyv«, sum Svenning tók til um tað seinast fastgrøna umboð teirra, ið sett var at røkja dýrasta arvin.

Ti var tað, undirritaði einaførðina í eini grein rak framundir, at alt hetta kanska komst av, at teir dugdu ikki at skriva. Og sanniliga, at raknaði ikki skyldmaðurin Marius við í Tingakrossi, helst fyri at prógva, at teir andu enn, at teir dugdu eitt sindur at skriva, og at teir hóast alt ikki høvdu gloynt okkara dýrasta arv. Ikki heilt ið hvussu er. Greinin var stutt. Bara nakrar fáar linjur. Har stóð m.a.:

»Mentamálaráðharrin kundi havt gjørt sum Funningsbóndin á sinni og tveitt teimum ein feitan válgarsbita, so kanska teir tagdu eina løtu...«

Ti æt mín næsta grein Válgarsbitin. Eg havi nú sitið og lisið hana ígjøgnum og haldi sjálfur, at hon er heilt skemtiliga skrivað í stóðum, men — rætt skal vera rætt — beistið hevur verið hvass-orðað í sinari ákæru. Og tað ið er meg als ikki um satt at siga, tí hvussu ofta hevur man ikki høyr, at tað ikki bara er ein rættur, men ein skylda at tala at, tá ið stjórnarmenn á eftir fá fá loyvi til at sita sum

ifylla og kjerneyt á einum sessi, sum í hesum føri skal handfara okkara dýrasta arv.

(Líkt er til, at fólkaflókkurin ætlar at halda fram við hesari traditión sjálfstýrisflóksins. Tað mátti verið tað seinasta, man her í verðini fór at apa sær eftir. Kanska hevði verið best at latið sambandið sloppið fram. Teir høvdu kanska gjørt okkurt. Um ikki annað so av berari beistaktigheit).

Ná, men hvussu eg lesi greinina ígjøgnum, dugi eg ikki at siggja, at eg skal hava kallað ein mentamálaráðharrar við hasum ljóta navninum, soleiðis sum Óli vil vera við. Eg skal prenta greinabrotið her fyri at vita, um lesarin kanska fær eyga á tað:

»Og so koma vit til válgarsbitan hjá funningsbóndanum. Undirritaði kann ikki svara fyri onnur, men tað skal hann svara fyri seg, at skuldi tað býttisliga og láturverda hent, at hann fekk slongdan ein »válgarsbita« til ugglis frá hesum mentamálaráði, ið ikki er nakað mentamálaráð, so skal hann forvissa Tingakross um, at sjálfstýrisflokkurin (fyri at siga tað so tætt, at eingin mis-skiljing skal vera) skal fáa hann sendandi við post-ávísing til skoynisopp.«

Hatta var so tað.

Fyri nokrum árum síðani skrivaði undirritaði eitt essay um tað at vera skrivandi menniska og tók einastaðni soleiðis til:

»Ein av minum, lat meg siga, mest skakandi royndum sum skrivandi menniska skuldi verða tann, at fólk, tey — fáu — sum lesa, lesa alt ov ofta við botni fyri eygunum og siggja bara tað í einum teksti, sum tey fegin vilja siggja. Og tað er líkt til, at fólk yvirhøvar lesa við einum óndum vilja. Ið hvussu er so leingi, tú ert á livi. Spyr meg ikki hvi? Eg skal geva eitt lítið, men ungt dømi um hetta.«

Og so kom eg við døminum, einum teksti upp á 45 orð, og greiddi frá, hvussu ilt fólk høvdu við at fáa seg til at skilja hesi fáu orð.

Og fyri stuttum sá eg eitt annað dømi um hetta sama. Tað var her í Sosialinum. Ein, ið rópar seg »krippi« hevði stutta viðmerking til stutta grein hjá undirritaða. Til hesa viðmerking er lítið annað at siga enn, at tað skal ein

stálsettur illvilji til og ein góð heilsa at mistýða nek-ur fá orð so grovt. Eg havi sagt tað fyrr, men lat tað verða uppfattikið, at lesarabrev við dulnevni undir kunnu ikki vera skrivað av øðrum enn hinum versta, og tað ólukkudýrið kann sum kunnugt ikki lata annan enn beistið í sær føra pennin. Tí er tað tantaleyst at svara honum aftur.

At svara aftur!

Ja, lat meg skriva nøkur orð um tað, áðrenn vit gevast.

Tað sigst um Jupiter, at hann hevði órætt, tí at hann var vreiður, og øll vita vit, at orðið, ið talað er, vendir ikki aftur. Sama er at siga um dómin, sum feldur verður yvir teg. Hvussu órættvisur hann er, hann vaskast ikki aftur.

Rithøvundafelagið hevur fingið mangan ótyðliga skolonu oman yvir sitt arma kroppsskinn. Eg kann forvissa lesaran um — sjálvt um eg veit, at tað nyttar so lítið — at tær allarflestu av hesum skolonum hava verið órættvisar. Tær hava einki samband havt við veruleikan.

Hon sjálv, illabarnið hjá okkum, hevur verið heilt beistaktig. Meðan undirritaði sat sum formaður, sendi hann henni eitt lítið svar, als ikki skemtiligt tiansheldur hvassorðað, tvørturimóti so pent og mjúkt á málinum, at blaðstjórin hevur ikki viljað trúð upp á tað. Ákærir og pástandir við ongum høpi í grimdust tvífalt á. Har gjørdist einki. Tað var nyttuleyst at svara aftur. Vit vóru nøkur beist og høvdu mestsum einarett upp á allar djævulskap. Vit vóru eitt nú líka ringir sum teir í Kreml, og tað skal viðgangast, at stórt verri fært tú illa verið.

Tað illa sáðið er sáð, nú er farið at grøgva, og tað gerst einki við tað sjálvt í hesum kristiliga og høgtmentaða landi. At svara aftur er tað sama sum at taða uppfatur betur tann ónda viljan. Fólk eru bangin. Tey eru full av angst. Hon liggur í tíðini og ikki minst í einum fólki, ið er so avbyrgt og so heimfðisligt sum okkara. Skilaleysir »politiskir« og »religiøsir« sáðmenn valka sær í hesi angst og benytta sær einduleyst av henni. Skilaleysir sáðmenn, sum einki skilja av føroysku muruni, og her eru teir, ið týða Wernstrøm, iðroknadir. Tað skal næstan einki til at leypa øð i eitt so bangið fólk og fáa tað til at visa sína ókristiligu rangu. Føroyar eru einki eindomi í so máta.

Jens Pauli Heinesen

Øl og sodavatnaskassar við tónum fløskum

Sagt verður frá, at vit bert taka ímóti øl og sodavatnaskassum við tónum fløskum mikudag og hósadag.

P/F Skipafelag Føroyar

